

FAS'TA YEŞİL HİDROJEN YATIRIMLARINA İLİŞKİN DÜZENLEME

BİLGİ NOTU

Fas Başbakanı, "yeşil hidrojen" sektörünün geliştirilmesine yönelik, operasyonel ve teşvik niteliğinde olan ve tüm değer zincirini kapsayan " Morocco Offer - Fas Teklifi"nin uygulanmasına ilişkin 11 Mart 2024 tarih ve 03/2024 sayılı Genelgeyi yayımlamıştır. Söz konusu genelgede, özetle, tekrarlanan kriz dönemleriyle daha da kötüleşen günümüzün çevresel, ekonomik ve politik zorluklarıyla karşı karşıya kalan enerji paradigmasında ulusal düzeyde bir değişim gerektiği, enerji geçişinde yeşil hidrojenin çok önemli bir enerji taşıyıcısı ve enerji geçişinin ve sürdürülebilir büyümenin temel sağlayıcılarından biri olmasının beklendiği, Fas Kralının talimatı üzerine Hükümetin operasyonel ve teşvik edici bir "Fas Teklifi" geliştirdiği, bu Teklifin, yeşil hidrojen sektörünün tüm değer zincirini kapsadığı ve Krallığı bu yüksek potansiyelli gelişen sektörde rekabetçi bir oyuncu olarak konumlandırmak amacıyla yatırımcıların ihtiyaçlarına göre uyarlandığı hususlarına yer verilmiştir.

Genelge devamında, yeşil hidrojene ilişkin Fas Teklifi 6 başlık altında detaylandırılmış olup aşağıda özetlenmektedir:

- Fas Teklifi'nin uygulama kapsamı

Fas Teklifi, Krallık'ta endüstriyel ölçekte yeşil hidrojen ve türevleri üretmek ve iç pazara, ihracata veya aynı anda her ikisine birden hitap etmek isteyen yatırımcılara veya konsorsiyumlara yöneliktir.

Teklif, yenilenebilir enerjilerden ve elektrolizden elektrik üretiminden, yeşil hidrojenin amonyak, metanol, sentetik yakıt vb.'ye dönüştürülmesine kadar üretim yönündeki entegre projeler ve ilgili lojistik için geçerlidir.

- Fas Teklifi'nin uygulanması için tahsis edilen arazi

Devlet, yeşil hidrojen üretimi açısından tahsis edilmiş, erişilebilir ve yüksek potansiyele sahip, yaklaşık 1 milyon hektarlık kamu arazisi tespit etmiştir.

Arazi, halihazırda, Enerjiden sorumlu devlet otoritesinin yürürlükte olan ve güneş ve rüzgar enerjisi kaynaklarından elektrik enerjisi üretimi projelerinin geliştirilmesi için sahalar kurulacak alanları belirleyen kararname kapsamında.

İlk aşamada (Aşama I), 300.000 hektar tahsis edilecek olup 10.000 ila 30.000 hektarlık parsellere bölünecektir.

- Yeşil hidrojen sektörünün gelişmesi için gerekli altyapı

Yeşil hidrojen entegre projeleri, doğası ve ölçeği itibarıyla ek bir altyapı gerektirmektedir. Bu nedenle, Fas Teklifi aynı zamanda, yerli ve yabancı yatırımcılarla kamu-özel ortaklıkları çerçevesinde (Ek 1), en iyi uluslararası standartlara uygun olarak ve yeşil hidrojen endüstrisinin ihtiyaçları ve gelişimi doğrultusunda planlanacak, ortaklaştırılacak, geliştirilecek ve sürdürülecek rekabetçi bir altyapı etrafında yapılandırılmıştır. Gerekli altyapının gerçekleştirilmesinde, Bütçeden sorumlu devlet makamı ile koordineli olarak Ekipman, Enerji, Su ve Sanayiden sorumlu devlet makamları ve kamu kuruluşları katkı sağlayacaktır.

- Fas Teklifi'nin teşvik tedbirleri

Fas Krallığı, Fas Teklifinin başarılı bir şekilde uygulanması için yeni yatırım kanunu aracılığıyla yatırım için açık bir teşvik çerçevesini benimsemiştir. Fas Teklifi kapsamına giren yeşil hidrojen entegre projeleri, yürürlükteki mevzuat ve yönetmelik şartlarında tanımlanan yeni yatırım kanununun sağladığı teşviklerden yararlanabilecektir.

Yatırımcılar, ayrıca, ithalat vergisi muafiyeti, yurt içinden satın alınan mallar ve ithal mallarda katma değer vergisi muafiyeti başta olmak üzere vergi ve gümrük teşviklerinden de yararlanabilmektedir.

- Yatırımcı seçme ve Devletle sözleşme imzalama süreci

Fas'ta yeşil hidrojen entegre projeleri geliştirmek isteyen yatırımcılar veya konsorsiyumlar, bazı değerlendirme kriterlerine ilişkin verileri entegre ederek tekliflerini Fas Teklifinin odak noktası olan Fas Sürdürülebilir Enerji Ajansı (MASEN)'na iletebilmektedir.

Tekliflerin değerlendirilmesi, özellikle ve bunlarla sınırlı olmamak üzere yatırımcıların mali gücü (konsorsiyumlar dahil), yeşil hidrojen ve enerji sektörünün değer zincirinin farklı segmentlerindeki deneyimleri, Fas'taki projelerinin vizyonu ve özellikle dikey ve yatay endüstriyel entegrasyon açısından Krallık için olumlu dışsallıklar ile ilgili bir dizi kriterlere dayanacaktır. Belirli kriterlerin daha derin bir şekilde incelenmesi için görüşmeler talep edilebilir.

Devlet daha sonra seçilen yatırımcılarla arazinin ön tahsisi konusunda ilk müzakerelere başlayacaktır. Yatırımcılara parseller tahsis edilme kararı ilgili bölgenin valisinin sorumluluğunda olacaktır. Her iki tarafın tüm şartlar üzerinde anlaşması halinde ilk müzakereler, arazi rezervasyonu ön sözleşmesinin imzalanmasıyla sonuçlanacaktır.

Arazi rezervasyonu ön sözleşmeleri sonunda, tarafların taahhütlerini yerine getirmeleri durumunda, yatırımcı ile Devlet ileri etüt anlaşması yapılması için son müzakerelere başlayacaktır. Bu ileri etüt anlaşmaları, bir yatırım çerçeve anlaşması imzalanmadan önce, yatırımcı tarafından yerine getirilmesi gereken ve yatırımcı ile Devlet arasında mutabakata varılan tüm şartları belirleyecektir. Yatırım çerçeve anlaşması, her bir tarafın yatırım projesinin geliştirme aşamasına ilişkin taahhütlerini belirleyecektir.

- Yeşil hidrojen sektörünün yönetimi

Fas Sürdürülebilir Enerji Ajansı (MASEN)'na yatırımcılar için odak noktası ve ön ve ayrıcalıklı iletişim görevi devredilmiştir.

Devletin Fas Teklifinin uygulanmasını izlemesi, bir Yeşil Hidrojen Yönlendirme Komitesi tarafından sağlanmaktadır. Bu komiteye, Yeşil Hidrojen Yatırım Komitesi destek sağlamaktadır.

Yeşil Hidrojen Yönlendirme Komitesi, bu genelgede belirtilen düzenlemelerin uygulanmasının yönlendirilmesi ve izlenmesinden sorumludur. Yönlendirme Komitesinin sekreteryası Enerjiden sorumlu Devlet makamına aittir.

Yatırımdan sorumlu Devlet makamı Yeşil Hidrojen Yatırım Komitesine başkanlık eder. Komitenin sekreteryası Fas Sürdürülebilir Enerji Ajansı (MASEN)'na aittir.